

Hoogopgeleid zijn is in Nederland geen garantie meer voor beheersing van vreemde talen

Scholen: spring in dat gat in de markt

Door: Aleid Truijens 3 februari 2018, 02:00

Bij een Franse dorpsbakker moet je nog altijd niet aankomen met Engels. Dus zie je daar 's zomers regelmatig een Nederlander zwetend een brood bestellen: '*Moi, eh...je...suis un pain!*' Oef, dat is eruit. Besmuikt lachend reikt de bakkersvrouw het brood aan. Als er op een camping of in een hotel een dokter moet komen, wordt er één stokoude Nederlander uit zijn hol gesleept, die weet wat een *gorge* is, of *fièvre*. Vaak ben ik dat, of mijn man of vrienden. Wij spreken niet geweldig Frans, maar goed genoeg. Dat is geen verdienste; we hebben het gewoon op school geleerd.

Het zou best kunnen dat die Nederlander bij de Franse bakker waterbouwkundige is, of hoogleraar duurzaamheid. Hoogopgeleid zijn is in Nederland geen garantie meer voor de beheersing van vreemde talen. Ook met het Duits is het droevig gesteld, maar met een komisch Duits accent lijkt het nog wat.

De tijd dat wij als dwerglandbewoners zo goed 'onze talen' spraken, is voorbij. Nederlanders spreken nog maar één vreemde taal: Engels. Frans en Duits, de taal van onze buurlanden, tot ver in de vorige eeuw hoofdvakken op school, zakken snel weg. Als examenvak in het voortgezet onderwijs is Engels verplicht, Frans en Duits zijn facultatief. Nog maar 17 procent doet eindexamen Frans en 32 procent Duits. In 1980 was dat 28 procent en 59 procent. Op de in 1968 afgeschafte hbs deed iedereen examen in drie moderne talen. Nu doet 26 procent van de vwo'ers wél eindexamen Latijn, een dode taal. Ze moeten wel, om te kunnen zeggen dat ze gymnasium doen.

Als minder scholieren Duits en Frans kiezen, gaan minder jongeren die talen studeren. Er komen minder vertalers en leraren in die talen, minder mensen die boeken, films en kunst uit die culturen kennen. Zo verdwijnen ze vanzelf.

Deze week kwam er een tegengeluid. Een noodkreet. Terwijl de discussie over Engels in het hoger onderwijs doorzeurt, laten docenten en wetenschappers in Duitse en Franse taal en cultuur zich horen. Op buurtaalonderwijs.nl/manifest staat een hartstochtelijk pleidooi om de positie van Frans en Duits te herwinnen, ondertekend door onderen anderen Ben Bot, Hedy d'Ancona en Bram Peper. Zij willen meer lesuren voor deze vakken, en een verplichte kennismaking in de onderbouw, en eindexamens die ook de actieve taalbeheersing toetsen.

De argumenten zijn bekend en overtuigend: Frans en Duits zijn onze buurtalen, Duitsland is onze belangrijkste handelspartner. We kweken sympathie door die talen te spreken; veel Duitse en Franse ondernemers spreken geen Engels. We lopen veel geld mis - 'miljarden', zegt het manifest'; ik weet niet hoe je dat uitzoekt - door onze bothed om overal in het Engels te beginnen. En is het niet armoedig dat studenten in de humaniora belangrijke

teksten niet in de oorspronkelijke taal kunnen lezen?

Het is welbewust beleid geweest. Stelselmatig werd 'kies exact' gepromoot, alfa-richtingen waren pretpakketten, voor de kneusjes. Voor de diep gewenste internationalisering was Engels wel goed genoeg. De overheid liet het aan de scholen zelf over of ze de afstervende talen nog wilden geven. Paul Schnabel, van #onderwijs2032, vond dat ze best weg konden; wie Frans of Duits wilde leren moest maar een cursus volgen bij 'de nonnen in Vught'.

Ze hebben gelijk, de manifestenschrijvers. Maar dat gelijk krijgen ze pas al de noodzaak zich aandient. Waarom zou het Engels, niet langer de taal van één EU-land, altijd EU-voertaal blijven? Frankrijk en Duitsland zijn de grootste landen van de unie. Misschien is Trumpland de komende jaren geen bewonderd gidsland meer. Scholen: spring in dat gat in de markt.

Dit is een artikel van *de Volkskrant*.